**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**
**Фаховий коледж інженерії, управління та землевпорядкування**
**Державного некомерційного підприємства**
**«Державний університет «Київський авіаційний інститут»**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**
Голова Приймальної комісії
**Ніна ГРИШКО**
2025 р.

# ПРОГРАМА ПРОВЕДЕННЯ СПІВБЕСІДИ
**з дисципліни**
# «УКРАЇНСЬКА МОВА»

**для здобуття освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр**
**(на базі 11 класів)**

Схвалено цикловою комісією журналістики, діловодства та філології
Протокол № від " 8 " від 27. 03. 2025 р.

Голова комісії _____ Віта ШЕВЧЕНКО

Київ – 2025

# ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма відображає засадничі ідеї Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 23. 11. 2011 р. № 1392), ідеї концепції «Нова українська школа» (2016 р.).

**Мета:** розвиток і соціалізація особистості, формування їхньої національної самосвідомості, загальної культури, світоглядних орієнтирів, екологічного стилю мислення і поведінки, творчих здібностей, дослідницьких і життєзабезпечувальних навичок, здатності до саморозвитку й самонавчання в умовах глобальних змін і викликів; формування компетентного мовця, національно свідомої, духовно багатої мовної особистості.

Відповідно до поставленої мети головними **завданнями** навчання української мови в основній є:

- виховання стійкої мотивації й свідомого прагнення до вивчення української мови;
- формування компетентностей комунікативно доцільно й виправдано користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях і сферах спілкування з дотриманням норм українського етикету;
- ознайомлення з мовною системою й формування на цій основі базових лексичних, граматичних, стилістичних, орфоепічних і правописних умінь і навичок; здатності до аналізу й оцінки мовних явищ і фактів;
- формування вмінь розрізняти, аналізувати, класифікувати мовні факти, оцінювати їх з погляду нормативності, відповідності ситуації та сфери спілкування; працювати з текстом, здійснювати пошук інформації в різноманітних джерелах, використовувати її в самостійно створених висловленнях різних типів, стилів і жанрів.

Визнання компетентнісного підходу провідним у навчанні передбачає формування не лише предметної, а й ключових компетентностей, зміщення акцентів зі знаннєвого на діяльнісний освітній результат. З огляду на суть зазначеного підходу, знання мають бути інструментом у розв'язанні життєвих проблем, засобом особистісного розвитку, соціалізації учнів, успішного професійного становлення та облаштування особистого життя. Тому зміст навчального матеріалу визначено з огляду на корисність, потрібність його за межами школи.

Скорочення обсягу теоретичного матеріалу на користь практичної діяльності збільшує можливості для формування предметних і ключових компетентностей. Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності сформульовано в термінах компетентнісного підходу:

**знаннєвий компонент** — *слухачі курсів називають, формулюють, записують, наводитять приклади* тощо;

**діяльнісний** — *учень/учениця розпізнає, розрізняє, описує, аналізує, порівнює, планує, застосовує* тощо;

**ціннісний** — *слухач курсів усвідомлює, критично ставиться, оцінює, обґрунтовує, робить висновки, висловлює судження* тощо.

# ЗМІСТ ПРОГРАМИ «УКРАЇНСЬКА МОВА»

## 1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія

**Фонетика** як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв *я, ю, є, ї, щ*. Склад. Складоподіл. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування *у-в, і-й.*

Відображення вимови голосних (наголошених і ненаголошених) через фонетичну транскрипцію. Відображення вимови приголосних звуків. Вимова слів з апострофом.

## 2. Орфографія

Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення *йо, ьо*. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *и* та *нн* у прикметниках і дієприкметниках, *не* з різними частинами прислівникового типу), разом і через дефіс (прислівників, службових частин мови, вигуків).

## 3. Лексикологія. Фразеологія

Лексичне значення слова. Багатозначність мови. Пряме та переносне значення слів. Антоніми. Омоніми. Синоніми. Пароніми. Походження лексики. **Фразеологізми.** Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. Приказки, прислів'я, афоризми.

## 4. Морфологія

### *Іменник*

**Морфологія** як розділ мовознавчої науки про частини мови. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній, спільний. Число іменників. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви *-а(-я), -у(-ю)* в

закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові.

### *Прикметник*

**Прикметник** як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи).

### *Числівник*

**Числівник** як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників:

1) *один, одна*;
2) *два, три, чотири*;
3) від *п'яти* до *двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят*;
4) *сорок, дев'яносто, сто*;
5) *двісті - дев'ятсот*;
6) *нуль, тисяча, мільйон, мільярд*;
7) збірні;
8) дробові.

Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.

### *Займенник*

**Займенник** як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Правопис займенників.

### *Дієслово*

**Дієслово** як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но, -то*). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

**Дієприкметник** як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но, -то*.

**Дієприслівник** як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

***Прислівник***

**Прислівник** як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів Написання прислівників разом і через дефіс.

***Службові частини мови***

**Прийменник** як службова частина мови. Написання прийменників.

**Сполучник** як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові).

**Частка** як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні. Написання часток.

***Вигук***

**Вигук** як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова.

## 5. Синтаксис і пунктуація

### Словосполучення

Предмет і завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні.

### Речення

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю засобів ускладнення (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання). Розділові знаки в кінці речення.

***Просте двоскладне речення***

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження. Тире між підметом і присудком.

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні. Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків,

обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

### *Односкладні речення*

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні.

### *Неповні речення*

Поняття неповного речення. Неповні речення з пропущеними головними членами речення. Неповні речення з пропущеними другорядними членами речення. Еліптичні неповні речення. Тире в еліптичному неповному реченні.

### *Просте ускладнене речення*

Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювально-пояснювальні члени речення.

## Складне речення

Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному.

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові.

### *Складносурядне речення*

Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Смислові зв'язки між частинами складносурядного речення. Класифікація складносурядних речень. Пунктуація в складносурядному реченні.

### *Складнопідрядне речення*

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними.

Розділові знаки в складнопідрядному реченні.

### *Безсполучникове складне речення*

Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями:

1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними);

2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною).

Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

***Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку***

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку. Розділові знаки в багатокомпонентних складних реченнях.

**Способи відтворення чужого мовлення**

Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки при прямій мові та діалозі.

## ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ АБІТУРІЄНТАМ

До вступного випробування кожен фактично готується впродовж усіх років навчання в школі. Та все ж кілька корисних порад абітурієнтам не завадять.

1. Не сподівайтесь, що складний випадок вам не дістанеться. Якраз навпаки-найскладніші випадки, винятки можуть бути саме у вашій роботі. Отже, учіть всі правила.

2. Критично, вдумливо проаналізуйте свої помилки. Чому помилилися? Не знали правила зовсім? Забули? Переплутали з іншим? Були неуважними? Трапилось рідковживане слово? Не знали чи не чули цього слова? Якщо знайдете причину, легше запобігти їй.

3. Подумайте, які у вас можуть бути помилки. Скажімо, ви не дуже добре знаєте правила вживання апострофа чи помиляєтесь у написанні частки не з іншими словами, тоді в написаному тексті цілеспрямовано шукайте саме помилки на ці правила.

4. Пам'ятайте: помилка любить з'являтися там, де ви не знаєте слів, словоформ, синтаксичних структур.

5. Розчленовуйте всю орфографію і пунктуацію на частинки. Визначте, що в кожній з них є основним. Орфограми, що пишуться за фонетичним принципом (небо, ліс, зорі, ходити, маяк, сніг) , вимагають лише уважного слухання. Для написання таких орфограм тренуйте слух . Це дає можливість грамотно писати при відносно слабкому знанні правил.

6. Пам'ятайте, що існують такі правила орфографії, які розходяться з правилами орфоепії: чується [стобойу], а пишеться *з тобою*. Відповідно: [милуйес`а] – *милуєшся*, [зустрічайуц:а] – *зустрічаються* та інші. Такі орфограми пишуться за морфологічним принципом. Вони побудовані на граматичній основі. У таких випадках треба добре знати будову слова, словотвір, частини мови та їхні морфологічні ознаки, систему відмінювання і дієвідмінювання. До таких орфограм належать відмінкові форми змінних частин мови, дієслівні форми, правопис суфіксів і префіксів та інші.

7. Серед пунктограм можна виділити інтонаційні, структурні й змістові (смислові). Найпростіше з інтонаційними: можна натренувати слух на окличну, питальну й розповідну інтонацію, на паузи. І якщо знати, якій інтонації і паузі який знак відповідає, то основний мінімум розділових знаків буде поставлений.

Структурні пунктограми найважчі. Щоб ними користуватися, треба добре знати синтаксичну будову речення. Це основна кількість розділових знаків і основні правила їх розстановки.

8. Змістові (смислові) пунктограми є спільними зі структурними, бо синтаксична будова речення відображає його зміст, є формою логічного наповнення. Але один логічний зміст може мати кілька синтаксичних структур із різними розділовими знаками: як приїду – зайду; після приїзду зайду; коли приїду, то зайду.

## СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ


1. Авраменко О. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти, Київ: Грамота, 2023.
2. Авраменко О. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти, Київ: Грамота, 2019.
3. Глазова О.П. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 9 класу, Харків : Ранок, 2017.
4. Заболотний О.В., Заболотний В.В.Українська мова: (рівень стандарту): підручник для 10 кл. закладів загальної середньої освіти, Київ : Генеза, 2023.
5. Заболотний О.В., Заболотний В.В.Українська мова: підручник 10 кл. Рівень стандарту. Київ: Генеза, 2018.
6. Українська мова (профільний рівень): підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / Караман С. О., Горошкіна О. М., Караман О. В., Попова Л. О. – Харків : Ранок, 2019.
7. Українська мова: підручник для 8 кл. закладів загальної середньої освіти, 2- ге вид., перероблене / О.М.Авраменко, Т.В.Борисюк, О.М. Почтаренко, Київ : Грамота , 2021.
8. Ющук І. П. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2023.
9. Ющук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови. Київ: Освіта, 2012. 270 с.
10. Український правопис: схвал. Постановою Каб. Міністрів України № 437 У45 від 22 трав. 2019 р. Репринт. Вид. Харків : Право, 2020. 292 с.

# ЗРАЗКИ ЗАВДАНЬ

## Екзаменаційний білет 1

**1. Напишіть загальну характеристику фонетичного (звукового) складу мови.**
**2. Виконайте тести та поясніть свій вибір.**

**1. Звук [д] є в кожному слові рядка**
А дитина, боротьба, день
Б кладка, футболіст, город
В ведмідь, десять, джерело
Г баскетбол, душа, дзвінок
Д податок, дятел, звідти

**2. Однакова кількість звуків і букв у кожному слові рядка:**
А бджолосім'я , розмаїтість, узбережжя
Б надзьобувати, юшечка, щасливець
В єднання, сором'язливість, щирість
Г джерельце, льодовий, щільний
Д зшивати, рум'янець, дзеркальце

**3. М'який знак НЕ пишеться в усіх словах рядка**
А міл..ярд, ойкан..ня, мен..ший;
Б Умап..щина, Поділ..ля, Бат..ківщина;
В безбат..ченко, змагаєш..ся, віс..сю;
Г ін..ший, жен..шень, спіл..чанський;
Д кин..мо, ріж..мо, насип..мо

## Екзаменаційний білет 2.

**1.Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.**
**2. Виконайте тести та поясніть свій вибір**
**1.Разом пишуться всі слова в рядку**
А генерал/майор, кіловат/година, міні/комп'ютер;
Б південно/бережний, південно/східний, північно/західний;
В червоно/гарячий, військово/зобов'язаний, радіо/передача;
Г ясно/зелений, ясно/окий, ясно/золотистий;
Д вогне/гасник, хліб/сіль, зліт/посадка.

**2.Подвоєння літер у всіх словах іншомовного походження НЕ відбувається в рядку**
А нет..о, інтел..ект, шас..і;
Б нер..аціональний, ір..аціональний, тер..иторіальний;
В ем..іграція, ім..іграція, ап..еляція;
Г барок..о, коміс..ія, тер..ор;
Д ва..на, кор..ектура, грам…

**3. Апостроф треба писати на місці обох пропусків у рядку**
А досвідчений різьб..яр, високий бур..ян
Б велике сузір..я, роз..ятрена рана
В очікувана прем..єра, духм..яна страва
Г гарне ім..я, швидкий пор..ятунок

**Екзаменаційний білет 3.**

**1. Озвучте основні правила написання великої літери.**

2.Увідповідніть тест та поясніть свій вибір

**Встановіть відповідність:**

**Односкладне речення**

1. означено-особове
2. неозначено-особове
3. узагальнено-особове
4. безособове

А З гармат по горобцях не стріляють.
Б Кругом гомоніли, вешталися, лагодилися до чогось.
В Можна вибрать друга і по духу брата, та пе можна рідну матір вибирати.
Г Довго спали вітри у ярах на припоні.
Д Буду хлібом і цвітом ділитись, відчиняти ворота гінцям

**2.Встановіть вид підрядного речення**

1. означальне
2. з'ясувальне
3. обставинне причини
4. обставинне місця

А Мені було байдуже, де вони отримували цю інформацію.
Б Туди, де образи кохані, душа окрилена летить.
В Ясени, ясени, бачу вас за селом край дороги.
Г Вогонь був таким, що в повітрі снаряди зустрічалися зі снарядами.
Д Прокинувся від того, що в хаті стало видно, як удень.

## КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Компетентнісна освіта зорієнтована на практичні результати, досвід особистої діяльності, вироблення ставлень, що зумовлює принципові зміни в організації навчання, яке стає спрямованим на розвиток конкретних цінностей і життєво необхідних знань і умінь учнів. Упровадження компетентнісного підходу передбачає обов'язкове прогнозування результативної складової змісту, що вимагає адекватних перевірки якості набутих знань здобувачами освіти.

Таким чином абітурієнти, які приходять до ЗФПО, знайомі з процедурою проведення НМТ, а тому на основі цього ми пропонуємо завдання, які будуть оцінюватися відповідно до 100-бальної шкали, поставивши 10 балів за кожне тестове завдання. В сумі за умови успішного складання тесту абітурієнт матиме змогу отримати 100 балів.